

МАТЕРІАЛИ
MATERIALS

VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
VII AN INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**«МОЛОДЬ, ОСВІТА, НАУКА
ТА МИСТЕЦТВО»**

**«YOUTH, EDUCATION, SCIENCE
AND ART»**

25 - 26 листопада 2021 року
November 25-26, 2021

Умань-2021

Uman-2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЦЬКИ
PAVLO TUSHCHUNA UMAN STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ
FACULTY OF ARTS
КАФЕДРА МУЗИКОЗНАВСТВА ТА ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО МИСТЕЦТВА
DEPARTMENT OF MUSICOLOGY AND VOCAL AND CHORAL ARTS
РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ТВОРЧИЙ ЦЕНТР ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ І МАЙСТЕРНОСТІ
REGIONAL SCIENTIFIC AND CREATIVE CENTER OF ART EDUCATION AND SKILLS
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЕЗЮНА НАШН УКРАЇНИ
IVAN ZAZHURNIY INSTITUTE OF PEDAGOGICAL EDUCATION AND ADULT EDUCATION OF THE NAPS OF UKRAINE
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF CULTURE AND ARTS
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМ. П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО
UKRAINIAN NATIONAL TCHAIKOVSKY ACADEMY OF MUSIC
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. А. В. НЕЖДАНОВОЇ
A. V. NEZHIDANOVA ODESA NATIONAL ACADEMY OF MUSIC
МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ ХОРОВИХ ДИРИГЕНТІВ
ICCF-INTERNATIONAL CHORAL CONDUCTORS FEDERATION

МОЛОДЬ, ОСВІТА, НАУКА ТА МИСТЕЦТВО

YOUTH, EDUCATION, SCIENCE AND ART

Матеріали

VII Міжнародної науково-практичної інтернет-
конференції

(25-26 листопада 2021 р.)

Умань
Візаві
2021

Редакційна колегія:

Терешко І. Г. (головний редактор), кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Козій О. М. (відпов. ред.), кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Семенчук В. В., доцент, заслужений працівник культури України, завідувач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Сухецька О. В., старший викладач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Тарасюк Л. М., викладач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 5 від 25 листопада 2021 р.)

Молодь, освіта, наука та мистецтво = Youth, education, science and art : матер. VII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Умань, 25-26 лист. 2021 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т мистецтв, Кафедра музикознавства та вокально-хорового мистецтва [та ін.] ; [редкол.: Терешко І. Г. (голов. ред.), Козій О. М. (відпов. ред.), Семенчук В. В. [та ін.]. – Умань : Візаві, 2021. – 160 с.

У збірнику опубліковані наукові тези та статті, в яких розкрито актуальні питання мистецької освіти, окреслено вектор європейського та національного розвитку.

Розраховано на спільноту науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, учителів та студентів – усіх хто цікавиться проблемами сучасної мистецької освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст публікацій та може не поділяти думку автора.

УДК 37(06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2021

ЗМІСТ

<i>Адмюнович Л. П.</i>	ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПСАЛІМА «БЛАГОСЛОВИ, ДУШЕ МОЯ, ГОСПОДА» З ХОРОВОГО ЦИКЛУ П. ЧЕСНОКОВА «ГЛАВНЕЙШИЕ ПЕСНОПЕНИЯ ВСЕНОЩНОГО БДЕНИЯ».....	7
<i>Антонова Т. С.</i>	КОМП'ЮТЕРНЕ АРАНЖУВАННЯ, ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	12
<i>Балдинюк Д. І.</i>	ФЕНОМЕН ДЖАЗУ В КУРСІ «МУЗИКА ХХ СТОЛІТТЯ».....	13
<i>Балдинюк Н. А.</i>	РОЗВИТОК ГОЛОСОВОГО АПАРАТУ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ.....	17
<i>Біленька Т. О.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ І ДРАМАТУРГІЇ ХОРОВОЇ КОМПОЗИЦІЇ ДЕНИСА СЧІНСЬКОГО «НЕПЕРЕГЛЯДНОЮ ЮРЬОЮ».....	21
<i>Біліченко А. С.</i>	ХУДОЖНЯ ТВОРЧИСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ.....	25
<i>Богачева-Стрельцова Л. Г.</i>	ПОСТАНОВКА СПІВОЧОГО ДИХАННЯ: У ФОКУСІ УВАГИ СТУДЕНТИ-ХОРМЕЙСТЕРИ.....	29
<i>Віла-Божман О. П.</i>	СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СЛУХОВИХ ТА МЕТРОРИТМІЧНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ХОРМЕЙСТЕРІВ... ..	31
<i>Волошин П. М., Шинкарук А. В.</i>	СУЧАСНІ ВОКАЛЬНІ ТЕХНІКИ ЯК ЗАСІБ РОЗКРИТТЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ТВОРУ.....	37
<i>Галаган А. Р.</i>	СЦЕНІЧНА ІНТЕРПРИТАЦІЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ФОЛЬКЛОРУ ЗИМОВОЇ ОБРЯДОВОСТІ УКРАЇНЦІВ (НА ПРИКЛАДІ ТАНЦЮ «МЕТЕЛИЦЯ»).....	39

<i>Семенова О. В., Трач І. С.</i>	СТИЛІЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНІЙ ТВОРЧОСТІ.....	115
<i>Семенчук В. В.</i>	РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ- МУЗИКАНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МУЗИЧНО- КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ.....	119
<i>Созінова В. Б.</i>	ОСНОВНІ ПЕРІОДИ РОЗВИТКУ ПОЛІФОНІЇ. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ.....	124
<i>Сухецька О. В.</i>	ЯВИЩЕ ХОРОВОЇ ПАРТИТУРИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ВІРТУАЛЬНОГО ХОРОВОГО ПРОЄКТУ.....	129
<i>Тарасенко Н. І.</i>	ПРОБЛЕМА ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ У ФІЛОСОФСЬКИХ І ПСИХОЛОГО ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	132
<i>Тарасюк Л. М.</i>	ОСОБЛИВОСТІ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО АПАРАТУ ПРИ СПІВІ.....	136
<i>Терещко І. Г.</i>	ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА ОПШ «ХОРЕОГРАФІЯ» ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ.....	141
<i>Умрихіна О. С.</i>	МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ЗАДОВОЛЕННЯ СПЕЦИФІЧНОЇ ДУХОВНОЇ ПОТРЕБИ.....	145
<i>Щербіна І. В.</i>	УКРАЇНСЬКЕ «ЕТНО» В КОНТЕКСТІ СВІТОВОГО МУЗИЧНОГО РУХУ «WORLD MUSIC».....	147
<i>Янковенко А. С.</i>	ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ПІДГОТОВКА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	152
	НАШІ АВТОРИ.....	156

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПСАЛІМА «БЛАГОСЛОВИ, ДУШЕ МОЯ, ГОСПОДА» З ХОРОВОГО ЦИКЛУ П. ЧЕСНОКОВА «ГЛАВНЕЙШИЕ ПЕСНОПЕНИЯ ВСЕНОЩНОГО БДЕНИЯ»

Постать Павла Григоровича Чеснокова (1877-1944 р.) є однією з найвеличчиих у православному хоровому мистецтві Срібної доби. Багатогранна творча діяльність митця була перш за все пов'язана з православною Церквою, з богослужбовим співом і духовною музикою. Усі сфери творчої діяльності видатного представника нової церковної музики П. Чеснокова є взаємопов'язаними, зокрема жанровий спектр композиторської спадщини митця значною мірою зумовлений його регентською і педагогічною практикою. Духовна музична спадщина Павла Григоровича охоплює майже все коло церковного богослужіння.

Власне, хоровий цикл П. Чеснокова «Главлнейшие песнопения Всенощного бдения» ор. 44 написаний для академічного мішаного п'ятиголосного хору а саррелла і містить 10 номерів. Як циклічний складний (за О. Соколовим) літургійний жанр він був створений композитором під час навчання в Московській консерваторії (1914-1915 р.). На відміну від ор. 21, який є збіркою, всі номери хорового циклу належать до одного опусу. Чотири з них є гармонізаціями архаїчних наспівів: знаменного розспіву («Ангельский собор», «От юности мояя») і київського розспіву («Воскресение Христово», «Взбранной воеводе») [1, с. 155]. Стосовно специфіки означеного хорового твору П. Чеснокова сучасний мистецтвознавець Н. Гуляницька зазначає: «Цикл, що створюється як «власне артистичне спонукання» – це виявлення «ідостиллю», своєрідного авторського підходу до даної царини. Композитор отримує можливість висловити своє відношення до того, що називали «церковністю», визначити відповідну стилістику музичної мови. Чудові зразки творів, що спираються на канон та мають майстерність і високу духовність – це твори Чеснокова» [2, с. 154].

Семенчук В. В.

РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ-МУЗИКАНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МУЗИЧНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

На сучасному етапі існування та розвитку мистецької освіти та музичної культури в цілому, зникає межа між музикантами, які створюють, виконують та записують музику. Сьогодні будь-який музикант, який хоче бути затребуваним у сфері сучасної музики, має вміти працювати з музично-комп'ютерними технологіями. Вони висувають інші вимоги до музиканта. Вже недостатньо бути просто хорошим виконавцем на музичних інструментах і мати традиційні знання з музичної теорії, класичної гармонії, поліфонії та інструментування. Сучасному музикантові необхідні знання у сфері музично-комп'ютерних технологій: акустики та електроакустики, психоакустики, звукозапису, методів звукового синтезу, мов звукового програмування та ін.

Можна стверджувати, що знайшовся інструмент музиканта-дослідника, виконавця та творця, за допомогою якого виявляється можливим поєднати в одне ціле всю «багатошарову музичну культуру» – це МКТ, комп'ютерна музична творчість, яка безпосередньо вивчає та використовує матеріал «гомогенної посередницької системи» музики (термін Д. Лукача [7, с. 352]) і тим самим забезпечують необхідний рівень та охоплення проявів музичної культури.

Музикант має професійно володіти МКТ, звукорежисерським обладнанням. У зв'язку з цим перед музичною педагогікою стоять завдання виховання креативних музикантів, здатних до новаторської діяльності, нестандартних творчих рішень, оригінального мислення.

В Україні за останні десятиліття активно впроваджуються музично-комп'ютерні технології як новий вид освітньої та художньої діяльності педагога-музиканта. Розвивається школа виконавської майстерності на електронних музичних інструментах. У музичних ЗВО, музичних та музично-педагогічних фахових коледжах, фахових коледжах культури і мистецтв, музичних школах, школах мистецтв, палацах та

будинках дитячої творчості, центрах художнього виховання дітей та молоді відкрито класи музично-комп'ютерних технологій та електронно-музичних інструментів.

Однак, як показує практика, новий напрям освітньої діяльності не завжди відповідає розумінню його необхідності викладачами та керівниками навчальних закладів початкової, середньої та вищої ланок. Як правило, негативні коментарі висловлюються з боку викладачів, орієнтованих на традиційні методи навчання та сформовані раніше підходи до системи музичної освіти. Одні з них визначають МКТ та електронну музику як експериментальний напрямок, елітарну творчість, ексклюзивну форму мистецької діяльності. Інші, навпаки, вважають, що МКТ та ЕМІ засновані на «неживому» звучанні і тому свідомо шкідливі. Новий цифровий інструментарій для багатьох останніх пов'язаний тільки з поп- або рок-музикою, і в основному, з їх погляду, побудований на примітивних художніх та естетичних образних концепціях.

Ця думка також обумовлена обмеженим характером знайомства педагогів-музикантів з високохудожніми зразками електронної та комп'ютерної музики, з можливостями цифрового інструментарію, який передбачає елементи кваліфікації музиканта як аранжувальника, звукорежисера та диригента. Нерідко це пов'язано не лише з відсутністю творчої та виконавчої практики використання МКТ та ЕМІ у професійній діяльності педагога-музиканта, що, зокрема, може бути викликано відсутністю відповідного інструментарію, а й спрямованістю традиційної музично-педагогічної освіти на вузькоспеціалізовану діяльність викладача музичних дисциплін, що різко обмежує його професійну компетентність та діапазон музичного мислення, оскільки орієнтована на освоєння вже відомого традиційного музичного інструментарію виконавська практика залишається більш передбачуваною в оцінках, ніж вивчення можливостей нового музичного інструменту та естетична складова отримана в кінцевому результаті.

Музиканти, які впроваджують МКТ та ЕМІ, стикаються з такими проблемами у багатьох країнах. Вчені та педагоги зазначають, що, незважаючи на ефективність та доступність цифрових технологій в освітньому процесі (Horita, Японія, 2014

[4]), МКТ та музичних технологій – у музичній освіті (King, Himonides, Ruthmann, Великобританія-США, 2017 [5], викладачі залишаються консервативними у своїх підходах до викладання музичних дисциплін, музичної композиції (Wise, Великобританія, 2016) [6]; у реальному музично-освітньому процесі програми з навчання музиці ніяк не корелюють із викладанням інформаційних технологій (ІТ) (Crawford, Southcott, Австралія, 2017) [3]; незважаючи на те, що ІТ швидко входять у всі професії, цей процес відбувається набагато повільніше у музичній сфері (Chao-Fernandez, R., Roman-Garcia, S., Chao-Fernandez, A., Іспанія, 2017) [2].

Ці питання також обговорюються і вітчизняними педагогами-новаторами та вченими на сторінках, де відображаються особливості та тенденції сучасного музично-освітнього процесу в країні та за кордоном.

У всьому світі педагоги-музиканти та дослідники шукають нові способи оптимізації музичної освіти відповідно до нових можливостей цифрового інструментарію (див. докладніше, наприклад, [1]).

Сучасна програма музичної освіти повинна мати художньо-естетичну спрямованість, розвиваючи музично-творчу діяльність здобувачів освітнього процесу за допомогою музичного інструментарію нового покоління, побудованого на основі цифрових технологій.

Феномен творчості розглядається у єдності чотирьох аспектів: *креативного середовища, креативного процесу, креативного продукту та креативної особистості*. Музична освіта, заснована на індивідуальному навчанні та особистісно-орієнтованому підході, здатна створити те креативне середовище, яке буде спрямоване на розвиток «продуктивно-творчої спрямованості особистості».

Поняття «креативність» (від лат. creatio – створення) увійшло в науковий обіг в 70-х роках минулого століття й означає творчі здібності особистості, що характеризуються готовністю до створення принципово нових ідей, які відхиляються від традиційних або прийнятих схем мислення, й такі, що входять до структури обдарованості як незалежний чинник [8].

Одне з основних завдань на заняттях з «Музичної інформатики» та «Нових музичних технологій» кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини – є розвиток творчих здібностей студентів-музикантів. Творча діяльність у найрізноманітніших проявах стає важливим засобом розвитку креативних якостей особистості.

Творчість – це складний діалектичний процес, що має відповідні етапи і свій механізм. Творчість не можна зводити або лише до неусвідомленого, мимовільного явища, або тільки до дискурсивного, тобто логічного акта; це – єдність інтуїтивного і дискурсивного. Природні нахили є лише однією з можливостей творчого характеру діяльності людини. Поза соціальним середовищем ці нахили не можуть розвиватися і, більш того, реалізуватися. [9].

Творчий процес розвиває аналітичне мислення, логіку та інтуїцію, вольові якості (активність, цілеспрямованість, здатність приймати швидкі рішення). Він пов'язаний із самостійними діями, з умінням оперувати знаннями та навичками, вмінням застосовувати їх у нових нестандартних ситуаціях.

В результаті, студент, що володіє постійним та усвідомленим інтересом до творчості, вмінням реалізувати свої творчі можливості, успішніше адаптується до умов і вимог життя, що змінюються, легше створює свій індивідуальний стиль діяльності, більш здатний до самовдосконалення та самовиховання.

Розвиток креативних якостей особистості – це розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя музичного мистецтва та викладача мистецьких дисциплін: художньо-образного мислення, творчої уяви, вироблення у них прагнення до прояву власної ініціативи, працездатності, бажання самореалізуватися у нових видах практики, розширюючи кругозір і наповнюючи свої знання новим змістом. Завдання викладачів ЗВО – вибудувати індивідуальний освітній процес так, щоб забезпечити студенту максимальний розвиток його здібностей, творчого потенціалу, забезпечити особистісне зростання, пробудити потребу надалі до самопізнання та саморозвитку.

У зв'язку з цим музична освіта має виховувати не лише традиційних музикантів-виконавців, вона має бути націлена на розвиток творчих здібностей учасників освітнього процесу. У музично-педагогічних закладах освіти потрібно активно впроваджувати інноваційні форми та методи навчання, в тому числі і з використанням музично-комп'ютерних технологій та електронного музичного обладнання, тобто потрібно впроваджувати креативні технології навчання.

Під час роботи зі студентами у комп'ютерно-музичній лабораторії важливий синтез теорії та практики, розуміння закономірностей психологічного та естетичного сприйняття музики, тобто – комплексний метод навчання.

Щоб цього досягти, педагог-музикант має бути творчою людиною, креативною особистістю, яка вміє нестандартно мислити та постійно підвищувати свої професійні компетенції.

Список використаних джерел:

1. Berbel-Gomez N., Riano-Galan M.E., Arriaga-Sanz C., Rementeria I., Ripolles-Mansilla A. The use of technological tools in design of interuniversity musical projects by students. Proceeding of the Sempre MET2018 Researching Music, Education, Technology. Sempre Conference, 26 – 27 March 2018. London, WC1H 0AL, United Kingdom, 2018. 125 – 131.
2. Chao-Fernandez R., Roman-Garcia S., Chao-Fernandez A. (2017). Analysis of the use of ICT through music interactive games as an educational strategy. 7th International Conference on Intercultural Education – Education, Health and ICT – From a Transcultural Perspective: Almeria, Spain. Procedia Social and Behavioral Sciences, 237, 576 – 580
3. Crawford R., Southcott J. (2017). Curriculum stasis: the disconnect between music and technology in the Australian curriculum. Technology pedagogy and education, 26(3), 347 – 366.
4. Horita T. (2014). Trend and problems of informatization at school education. Japanese Journal of Music Education Practice, 11(2), 6 – 13.

5. The Routledge Companion to Music, Technology, and Education / edited by Andrew King, Evangelos Himonides, S. Alex Ruthmann. New York and London, NY 10017. 2017

6. Wise S. (2016). Secondary school teachers' approaches to teaching composition using digital technology. British journal of music education, 33(3), 283 – 295.

7. Лукач Д. Своеобразие эстетического. Т. 2. Москва : Прогресс, 1986. 468 с.

8. Морозов А. В. Креативная педагогика и психология: Учебное пособие для вузов Изд. 2-е, испр., доп. / А.В. Морозов, А. В. Чернилевский. Москва : Академический проект, 2004. 560 с.

9. Психологія творчості. URL: <https://studfile.net/preview/9989706/page:2/> (дата звернення 15.11.2021р.).